

Datum van
inontvangstneming

:

22/05/2025

Zaak C-273/25 [Erser]ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

8 april 2025

Verwijzende rechter:

Landgericht Erfurt (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

3 april 2025

Verzoekende partij:

S

Verwerende partij:

Meta Platforms Ireland Limited

Landgericht Erfurt

Zaaknr. 8 O 895/23

Beschikking

tot verwijzing aan het

Hof van Justitie van de Europese Unie

In het geding tussen

S

- verzoekster -

vertegenwoordigd door:

[OMISSIS]

ⁱ Dit is een fictieve naam, die niet overeenkomt met de werkelijke naam van enige partij in de procedure.

en

Meta Platforms Ireland Limited, [OMISSIS] Ierland

- verwerende partij -

vertegenwoordigd door:

[OMISSIS]

wegens vorderingen uit hoofde van de AVG

heeft de achtste civiele kamer van het Landgericht Erfurt (rechter in eerste aanleg Erfurt, Duitsland) [OMISSIS] [als alleensprekende rechter] op 3 april 2025

b e s l o t e n:

-

De behandeling van het hoofdgeding wordt geschorst. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt krachtens artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen betreffende de uitlegging van artikel 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) en de algemene verordening gegevensbescherming (hierna: „AVG”).

Vraag 1

Moet artikel 82, lid 1, AVG aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter wanneer er sprake is van een inbreuk op deze verordening schadevergoeding moet toekennen aan een betrokkene die enkel heeft aangetoond dat een derde (en niet de verwerende verwerkingsverantwoordelijke) zijn persoonsgegevens op internet heeft gepubliceerd? Met andere woorden: levert het enkele verlies van controle over de eigen gegevens, dat slechts kortstondig kan zijn, immateriële schade op in de zin van artikel 82, lid 1, AVG?

Vraag 2

Indien de eerste prejudiciële vraag bevestigend wordt beantwoord: in hoeverre is het antwoord anders of maakt het verschil indien de gepubliceerde gegevens alleen bestaan uit bepaalde, reeds door de betrokkene zelf op internet openbaar gemaakte persoonsgegevens (waaronder eventueel het gebruikers-ID-nummer, de naam en het geslacht) en verder ook het telefoonnummer van de betrokkene, dat door een derde (die niet de verwerende verwerkingsverantwoordelijke is) aan die persoonsgegevens is gekoppeld?

-

Motivering

-

I. Voorwerp en feiten van het hoofdgeding

Met haar beroep bij het Landgericht Erfurt – in een *scraping-zaak* – vordert verzoekster immateriële schadevergoeding en stelt een aantal andere vorderingen in op grond van inbreuken op de algemene verordening gegevensbescherming (hierna: „AVG”) door verweerster. Verweerster, gevestigd in Ierland, exploiteert het socialmediaplatform **Facebook** in Europa („verweersters platform”).

Verzoekster heeft een **gebruikersaccount** op verweersters platform. Bij de registratie op verweersters platform moeten gebruikers bepaalde informatie verstrekken, zoals hun naam en geslacht. Deze informatie is (samen met de door verweerster gegenereerde gebruikers-ID) als onderdeel van het **gebruikersprofiel** altijd openbaar zichtbaar, waarvan de gebruikers op de hoogte worden gesteld. Deze openbare gebruikersinformatie maakt het gemakkelijker om contact op te nemen met andere personen. Dit is in overeenstemming met de bedrijfsmissie van verweersters platform, namelijk mensen in staat te stellen zich te verenigen om de wereld dichterbij elkaar te brengen.

Naast de gebruikersinformatie, die altijd openbaar is, kunnen gebruikers op basis van hun individuele voorkeuren verdere informatie in hun profiel verstrekken. Hierbij kunnen zij bepalen welke andere groepen gebruikers deze informatie kunnen zien [„vrienden”, (ook) „vrienden van vrienden”, „openbaar”]. Verweerster biedt hiervoor privacy-instellingen aan, die gebruikers kunnen gebruiken om te bepalen in welke mate de door hen verstrekte informatie openbaar zichtbaar moet zijn (zogenoemde **publieksselectie**). Verweerster heeft haar gebruikers over de functie en betekenis van deze privacyinstellingen in het helpcentrum geïnformeerd.

Indien een gebruiker – zoals verzoekster – ervoor koos om zijn telefoonnummer te vermelden, was de standaardpublieksselectie tijdens de relevante periode „vrienden”. Het telefoonnummer was dus niet openbaar zichtbaar. Wat de zichtbaarheid van haar mobiele telefoonnummer betreft, heeft verzoekster de standaardinstelling van verweerster niet gewijzigd, zodat het niet openbaar zichtbaar was.

De privacyinstellingen op verweersters platform stelden gebruikers ook in staat om te bepalen wie hun profielen op basis van hun telefoonnummers kan doorzoeken (zogenoemde **doorzoekbaarheidsinstellingen**). Wanneer een gebruiker ervoor koos om zijn telefoonnummer te vermelden, was de standaardinstelling voor de doorzoekbaarheid tijdens de relevante periode „iedereen”. Gebruikers konden bij hun doorzoekbaarheidsinstellingen echter altijd een keuze maken tussen „vrienden”, „vrienden van vrienden” of (vanaf mei 2019) „alleen ik”. Door deze laatste instelling konden andere gebruikers het betreffende profiel niet door middel van het telefoonnummer vinden.

De mogelijkheid om het profiel van een gebruiker met een telefoonnummer te vinden, moet eveneens het doel dienen om mensen met elkaar in contact te brengen. Verweersters platform heeft wereldwijd miljarden gebruikers. Het zoeken naar een gebruikersprofiel met alleen de naam kan daarom onvoldoende zijn om een andere gebruiker met zekerheid te identificeren.

Verzoekster heeft besloten haar telefoonnummer op verweersters platform te vermelden, zonder de standaardinstelling voor de doorzoekbaarheid „iedereen” te wijzigen.

De zogenoemde **contact-uploadfunctie** stelde gebruikers tot september 2019 in staat om de contacten van hun mobiele apparaten naar verweersters platform te uploaden. Hierdoor konden de gebruikers deze contacten op verweersters platform vinden en contact met hen opnemen, indien de doorzoekbaarheidsinstelling van de gezochte gebruiker op „iedereen” stond (zoals bij verzoekster het geval was).

Gedurende een bepaalde periode hebben onbekende derden (zogenoemde **scrapers**), die geen enkele band met verweester hadden, mobiele telefoonnummers via de contact-uploadfunctie geüpload. De *scrapers* hadden de mobiele telefoonnummers al elders verkregen of gegenereerd (dus niet op verweersters platform). Indien er gebruikersprofielen bij het uploaden van telefoonnummers werden gevonden, hebben de onbekende derden de gegevens die in de profielen van de gebruikers openbaar zichtbaar waren, verzameld en gebruikt.

De contact-uploadfunctie was een normale functie van verweersters platform. De *scrapers* gebruikten geautomatiseerde tools om deze functie te benutten en toegang te krijgen tot gegevens die in dit geval openbaar zichtbaar waren. Het ongeoorloofde **verzamelen van gegevens** met behulp van geautomatiseerde tools en methoden vond tijdens de relevante periode plaats en was (en is nog steeds) door de gebruiksvoorwaarden van verweester verboden.

De *scrapers* hebben op onrechtmatige wijze openbaar zichtbare gegevens van talrijke gebruikers verzameld en deze gegevens met de telefoonnummers van deze gebruikers gekoppeld en in een database op het internet of het darknet gepubliceerd. Bij deze methode zijn ook de persoonsgegevens van verzoekster gebruikt, namelijk haar telefoonnummer in combinatie met de gegevens uit haar openbaar zichtbare profiel (gebruikers-ID, voornaam, achternaam en geslacht).

Verzoekster vordert onder meer **immateriële schadevergoeding** op grond van artikel 82 AVG. Zij stelt dat zij de controle over haar gegevens heeft verloren, enkel omdat deze zijn opgevraagd en in een database zijn gepubliceerd. Volgens verzoekster vormt dit **verlies van controle** op zichzelf immateriële schade.

Verweester betoogt daarentegen dat artikel 82 AVG niet tot doel heeft om schadevergoedingen toe te kennen aan personen die weliswaar het slachtoffer van *scraping* en inbreuken op persoonsgegevens zijn geworden, maar geen concrete schade hebben geleden die verder gaat dan het loutere verlies van controle. In dit

verband is verweerster van mening dat *scraping* al geen „inbreuk in verband met persoonsgegevens” vormt. Verweerster voert ook aan dat het loutere feit dat de gegevens van verzoekster – die op grond van haar individuele privacyinstellingen al eerder openbaar zichtbaar waren – opnieuw openbaar zijn gemaakt, geen recht op vergoeding van immateriële schade kan rechtvaardigen.

II. Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Artikel 82 AVG (recht op schadevergoeding en aansprakelijkheid)

Overweging 75 AVG (risico's voor de rechten en vrijheden van natuurlijke personen)

Overweging 83, derde volzin, AVG (beveiliging van de verwerking)

Overweging 85, eerste volzin, AVG (verplichting om de toezichhoudende autoriteit in kennis te stellen van inbreuken in verband met persoonsgegevens)

III. Relevante nationale rechtspraak

In de Duitse rechtspraak bestaat er onenigheid over de vraag of er bij het loutere verlies van controle sprake is van immateriële schade. De bestaande uitspraken van het Hof worden verschillend uitgelegd.

In vrijwel identieke zaken hebben verschillende Duitse rechters in tweede aanleg vorderingen tot vergoeding van immateriële schade afgewezen. De rechters hebben geoordeeld dat de herhaaldelijke of eerste publicatie van gegevens op grond van *scraping* en het daarmee gepaard gaande verlies van controle alleen niet voldoende zijn om een recht op vergoeding van immateriële schade te rechtvaardigen.

Het Bundesgerichtshof (hoogste federale rechter in burgerlijke en strafzaken, Duitsland; hierna: „BGH”) heeft echter onlangs in een procedure betreffende het ongeoorloofde *scrapen* van gegevens geoordeeld dat het enkele en zelfs tijdelijke verlies van de controle van zijn eigen persoonsgegevens op zich al als immateriële schade in de zin van artikel 82 AVG kan worden aangemerkt en recht geeft op een geldbedrag, zij het een gering bedrag (arrest van het BGH van 18 november 2024, VI ZR 10/24). Dit geldt ongeacht of de verzoekende partij stelt en bewijst dat er sprake is van individuele immateriële beperkingen en nadelen als gevolg van het verlies van controle. Het is niet noodzakelijk dat de gegevens concreet ten nadele van de betrokkene zijn misbruikt, zoals bij identiteitsdiefstal, en evenmin dat er nog andere merkbare negatieve gevolgen bestaan.

Er is echter niet gedefinieerd of gepreciseerd wat onder het in elk geval vereiste „verlies van controle” moet worden verstaan.

IV. Relevantie en verduidelijking van de prejudiciële vragen

Het antwoord van het Hof op de gestelde prejudiciële vragen is voor de beslechting van het geding van belang. De verwijzende rechter gaat ervan uit dat verweerster inbreuk heeft gemaakt op de AVG met negatieve gevolgen. Het is echter onduidelijk of er sprake is van immateriële schade. Afhankelijk van de vraag of de – herhaaldelijke of eerste – openbaarmaking van persoonsgegevens op het internet al dan niet als immateriële schade wordt aangemerkt, kan de rechter de vordering tot vergoeding van immateriële schade (ten minste gedeeltelijk) toewijzen of afwijzen.

De rechter acht het met name noodzakelijk dat het Hof verduidelijkt of artikel 82, lid 1, AVG een nationale rechter toestaat om een schadevergoeding toe te kennen aan een betrokkene, ook al heeft de betrokkene geen concrete en individuele materiële of immateriële schade aangetoond, zoals gegronde vrees voor misbruik of ander psychisch letsel, maar beweert hij slechts dat zijn gegevens op het internet openbaar zijn gemaakt en hij daarom de controle erover heeft verloren. Deze verduidelijking is het doel van de **eerste prejudiciële vraag**.

Indien de eerste prejudiciële vraag bevestigend wordt beantwoord, verzoekt de rechter het Hof met de **tweede prejudiciële vraag** te verduidelijken of het Hof tot een ander oordeel komt, indien de (opnieuw) openbaar gemaakte gegevens enkel bestaan uit persoonsgegevens die de betrokkene eerder zelf op het internet openbaar heeft gemaakt (waaronder eventueel het gebruikers-ID-nummer, de naam en het geslacht), evenals het telefoonnummer van de betrokkene.

Bij deze beoordeling zou ermee rekening moeten worden gehouden dat de onrechtmatig opgevraagde gegevens van verzoekster in haar gebruikersprofiel openbaar zichtbaar waren, terwijl het mobiele telefoonnummer van verzoekster noch is opgevraagd, noch anderszins in het gebruikersprofiel van verzoekster is geraadpleegd. Deze zaak verschilt dus kennelijk van de zaken die eerder het onderwerp van prejudiciële procedures over artikel 82 AVG waren. De vraag rijst of verzoekster niet reeds vóór de inbreuk in verband met de persoonsgegevens de controle over haar door de *scapers* gebruikte persoonsgegevens heeft verloren, waardoor er geen recht op schadevergoeding zou bestaan.

Uit het voorgaande volgt dat er twijfel bestaat of de problematiek van het „loutere verlies van controle” reeds een *acte éclairé* is. De eerdere arresten van het Hof zouden hoe dan ook aldus kunnen worden begrepen dat er bij het loutere verlies van controle op zich nog geen sprake is van schade, maar dat – met hogere eisen voor de motivering en het bewijs – aan andere voorwaarden moet worden voldaan en andere omstandigheden aanwezig moeten zijn, zoals psychisch letsel of daadwerkelijk misbruik van gegevens (zie arresten van 25 januari 2024, MediaMarktSaturn, C-687/21, EU:C:2024:72, punt 67; 14 december 2023, Natsionalna agentsia za prihodite, C-340/21, EU:C:2023:986, punt 84, en 14 december 2023, Gemeinde Ummendorf, C456/22, EU:C:2023:988, punt 22).

Partijen in het hoofdgeding zijn uitvoerig gehoord. De alleensprekende rechter is op grond van artikel 267 VWEU bevoegd om vragen betreffende het Unierecht te behandelen en aan het Hof voor te leggen (ingediend door het Langericht Erfurt, beschikking van 4 februari 2025, 8 O 211/24, juris). Een alleensprekende rechter is overeenkomstig § 348, lid 3, van de Zivilprozessordnung (Duits wetboek van burgerlijke rechtsvordering) niet verplicht de zaak ter beslissing naar de kamer te verwijzen. Dit heeft advocaat-generaal Rantos in een dieselzaak benadrukt (conclusie van de advocaat-generaal van 2 juni 2022 in de zaak Mercedes-Benz Group, C-100/21, EU:C:2022:420, punten 75 e.v.):

„Derhalve ben ik van mening dat artikel 267 VWEU zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan een alleensprekende rechter, indien hij van oordeel is dat een bij hem aanhangig geding een vraag over de uitlegging of de geldigheid van het Unierecht opwerpt ter zake waarvan een beslissing van het Hof nodig is, deze vraag aan een civiele kamer moet voorleggen, met als gevolg dat hij wordt belet om daarover zelf een prejudiciële vraag aan het Hof te stellen.”

-

[OMISSIS]